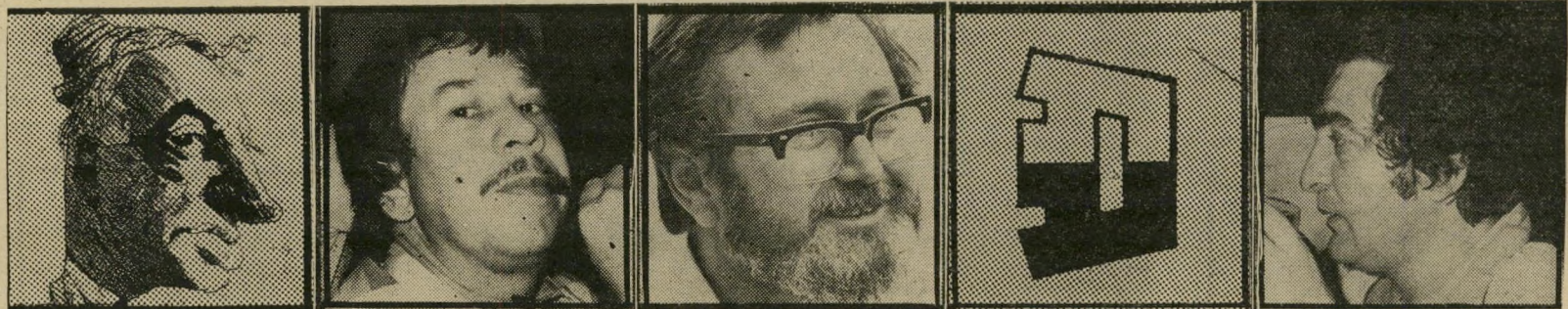

חבריהנהלה כתב מחזה. ובמאי מובא מדנמארק לביימו * ערך

הלידיקה של ניבוליהפה * נער ישראלי לא יתאהב בסוס *

סיפורת מייובאת זרה משוחררת ממס. אך לא הסיפורת המקומית

סול בלו

יצחק בן-נר

ראובן קריץ

תיאטרון חיפה

יוסף מונדי

טאגנו אחרון בפאריס, תוך שהוא בוחן בחינה קפדנית את "ערך הלידיקה של ניבוליהפה" במקום אחר, שגם בו ממשיך קריץ לעסוק במדיום של הקולנוע כסיפורת. הוא מנתח את "מסע הכישלונות של החזר הטוב בחציצים של אורי זוהר", תוך שהוא מהלל את המציאות החברתית הישראלית והאמינה, שיצר אורי זוהר, ובוחן את כישלונו ביצירת יצירת-אמנות קולנועית. שני ספריו אלה של קריץ משופעים בהערות מאירות-עיניים, גילויים רבים, עובדות וציטוטים מרתקים מתולדות הסיפורת, כמו השיר אגדה-מודרנית של אריק קסטנר:

אגדה מודרנית

הם כלי-כף היו מאוהבים זה בזה — רק עוד בספרים יש זכר שכזה. לא היתה לה פרוטה, וגם הוא היה דל; מה עשו? התחתנו — וצחקו לגורל. לא היתה לו מישרה. נשארנו בעוניים. פעמיים בשבוע אכלו אוכל חם, אבל הוא בכליזאת קרא לה "פרפר" היא ילדה ילדים במידת האפשר. דיירי-מישנה הם היו, אך תמיד בריאים, הילדים ישנו בארון-הבגדים, ובחגי-המולד, בעזרת מעט גיר, ציירו בלי עמל מתנות על הקיר. את הלחם אכלו הם כפרי ממותק, "איך יטעם צלי אווז?" — ניחשו במישחק, כי תרגיל כזה מפתח דימיון, ולכן — 'חת ושתיים' — הוא נהפך לגאון. רומנים הפליא לחבר — מכולם התעשר והיה העשיר בעולם. תחילה התגאו, אך ברוב אנחה, נוכחו שהעושר פוגם בשימחה. אז נתנו את הכסף כולו ליתום. ואם טרם מתו — הם חיים עד עצם היום.

ה"דיבוק" על ה"מוקד"

הרנסנסיה-תרבותייה-המדומה של מחזאי-בית ומחזאות-מקורית בתיאטרון העירוני בר חיפה (לוינסוב-הורביץ-מיטלפונקט) עורר, מן הסתם, את קינאתו של מר צבי הרמן (לשעבר יו"ר הדייקטוריון של צ"ס), ובהווה חבר מועצת-המנהלים של תיאטרון זה. הרמן, שהחליף את הנהלת הים בהנהלת התיאטרון, חיבר מחזה בשם המוקד, ומחזה זה עומד לעלות על קרשי בימת תיאטרון חיפה בתחילת העונה הבאה, בעידוד המועצה לתרבות ולאמנות ולפני מינויו של תיאטרון זה. אל תיאטרון חיפה פנה, לפני זמן קצר, המחזאי והבמאי יוסף מונדי, בהצעה להעלות את הדיבוק (מונדי בים, לפני כמה שנים, בהצלחה מרובה את מעבר לגבולין של י.ה. ברנר בהבימה, וזכה בתואר, במאי השנה). אלא שמונדי נידחה על-ידי פרנסי תיאטרון חיפה, בטענה של מחסור בתקציב. המחסור-בתקציב הנ"ל אינו מתייחס, כנראה, למחזהו של צבי הרמן, שהוא רבי-משתתפים, ומסיבות של היסכון הביאו עבורו במאי מקופנהגן בשם סם בייסיקוב.

כמה ילדים היו ללידי מקבת?

המזר שבסיפור המזור, מאת: ראובן קריץ
תבניות הסיפור, מאת: ראובן קריץ
הוצאת "פורח"

"גורדון פים ותבריו מגלים בקריה-רוחב הדרומי 20' 83 קבוצת איים, ובהם ילדים מזורים מאד. תחילה הם קולטים רק מילים מעטות החוזרות ונשנות בלהגם, כגון: Anamoo-moo! Lama-Lama!, אבל עד מהרה הם מוצאים לשון משותפת עם אחד מהם, טוויט, והוא מתרגם להם שר "Matte non we pa pa si פירושו: "אין צורך בנושק במקום שהכל אחים הם", והם מתפתים להאמין לפיתגם היפה (אדגר אלן פו, סיפורו של א. גורדון פים)

הקטע הנ"ל הוא אחד ממאות אלפי קטעים וציטוטים המופיעים בספר המזור שבסיפור המזור. המחבר, ראובן קריץ, שהתפרסם בסוף שנות החמישים וראשית השישים כספריו שעסקו בחוויית ההתבגרות הארצישראלית, מתמסר בשנים האחרונות לעיסוק מדעי במחלקה לסיפורת באוניברסיטת תל-אביב.

המזור שבסיפור המזור הוא ניסיון ישראלי לעסוק בהגדרת המזור והלא-מזור. על-מנת להגיע לשורשי דברים, קריץ מצטט קטעים מתוך יצירות של א.ת.א. הופמן, אדגר אלן פו, גוגול ואחרים. ומתוך יריעת הדוגמות שהוא פורש בפני הקורא, מעביר קריץ את הקורא לדוגמות "מזרות" וגרוטסקיות מתוך הסיפורת העברית החדשה, כשהוא מתמקד בציטוטים מיצירותיהם של יהודה עמיחי, דן בן-אמוץ, חנוך לוין ואחרים. הספר השני של ראובן קריץ, בתבניות הסיפור מתמקד בניסיונו להציג בפני קורא ולומד הסיפורת שורה של דיונים ותחקירים ביסודות הסיפוריים שביצירות סיפורת שונות, בין שאלה סיפוריים או רומנים, או כתבות בעיתון, מחזות, סרטים, פואמות, בלדות, או אגדות-עם. קריץ מנסה להגדיר מכניס-משותפים באותם דיונים, המופיעים בסיפורת בתבניות הסיפור עוסק קריץ באלגוריה-שלי-הסיפורת. בהבדלים ובמאחדים. למשל, הוא מסביר את ההבדל שקיים בין מילחמה ושלוש של טולסטוי לסקציה של אפריים קישון, או מעורר שאלות כמו "כמה ילדים היו ללידי מקבת?" ספר זה מלא בתגליות שונות על סיפורת, וביניהם עובדות כמו: "ביאליק נטל את הכותרת למאמרו, מילים אחדות על מגילת-האש", מכותרת מאמרו של טולסטוי, מילים אחדות על מילחמה ושלוש". מתכונת הספר מתאזנת בין גישה מדעית, בחצי הראשון, לגישה יותר סופולארית, בחצי האחר. בחצי הפחות-מדעי חורג קריץ מנגמות הביקורת, כפי שאלה מקובלות על מבקרי-הסיפורת בארץ, ותוא מתמסר לעיסוק חטטני בתופעות תרבותיות-סיפוריות כמו

כוכב-הלכת של מר בלו

בימים אלה אולה המהדורה הראשונה של סיפורו של יצחק בן-נר, שקיעה כפרית. אגב, בן-נר, שסיפורו אחרי-הנשם עורר רעש-אדמה קל בחוגי הסיפורת העברית, עומד להמריא בשבוע הבא, ביחד עם בני-מישפחתו, לשחות בת שנה בארצות-הברית. בן-נר ישמש במשך שנה כמרצה-אורח בסיפורת עברית באחת האוניברסיטאות שבניו-יורק ● לרגל זאת תרגום עיברי חדש מצויין לבין שתי ערים לצ'ארלס דיקנס, בתרגומו של המתרגם אברהם בירמן, אמר לו בנו, אמנון: "לקח לך לתרגם את סיפורו של דיקנס יותר זמן מאשר לקח לדיקנס לכתוב את הספר..." ידוע הוא כי דיקנס כתב את ספריו בהמשכים שבועיים, שהיו מתפרסמים בשבועונים אנגליים במאה שעברה ● על מחזהו האחרון של פיטר שפר אקווס, שהועלה לאחרונה בגניסה עברית, שאל מחזאי גודע, שהצנזורה פסלה מחזה שלו: "מעניין אם מועצת המנהלים של התיאטרון הקאמרי היתה נכונה להעלות על הקרשים מחזה מקורי, שבו היה מסופר על נער המתאהב בסוס, סוגד לסוס ועוקר את עיניו, כשזה נוטל ממנו את כוח-הגברא." ● את אחד האבסורדים הקיימים בעידוד הספר העברי הביא, לפני כמה ימים, מנהלה החדש של הוצאת-הספרים עם עובד, דב גורפינין, שטען כי "בשל אמנה בינלאומית, לא ניתן להטיל מכס על ספי-רים המייובאים מחו"ל. אולם הייצור המקומי של ספרים חייב במיסים מלאים. לפיכך נאלץ הקורא לשלם בעד ספר מתורגם מאנגלית לעברית כ-40 ל"י, בעוד שהמקור, המייובא מחו"ל, נמכר כאן ב-19 ל"י..." הגיב על כך עורך אחד מכתבי-העת לסיפורת, המתדיע זה זמן רב על מחלליה של המועצה לתרבות ולאמנות, ואמר: "...מה יש, את הספרים ניתן לקרוא באנגלית, ואין צורך לתרגמם. ואת סיפריה-מקור שיראו אור תרכוש הגברת